

UCHWAŁA Nr VIII/28/2020

z dnia 5 maja 2020 r.

NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ

w sprawie zmiany zasad i warunków pełnienia przez apteki ogólnodostępne dyżurów w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy w związku z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2

Na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 4 pkt 11 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1419), Naczelna Rada Aptekarska uchwala, co następuje:

§ 1.

W ocenie Naczelnej Rady Aptekarskiej przepisy art. 94 ust. 1-2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne dotyczące ustalania rozkładów godzin pracy aptek ogólnodostępnych, w tym tzw. dyżurów aptek w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy, powinny być uchylone, ponieważ przewidziane w nich normy są rażąco nieadekwatne do istniejących warunków, szczególnie tych wynikających ze stanu epidemii.

§ 2.

1. Mając na uwadze konieczność zapewnienia pacjentom dostępu do usług farmaceutycznych polegających na realizacji świadczeń, o których mowa w art. 15 ust. 2 pkt 14, 17 i 18 z dnia 27 sierpnia 2004 r. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy należy wprowadzić normę prawną zawierającą upoważnienie dla wojewody do fakultatywnego ustalania w drodze zarządzenia planu dyżurów aptek ogólnodostępnych, zwanego dalej „planem dyżurów”.
2. Plan dyżurów powinien obejmować wyłącznie apteki ogólnodostępne prowadzone przez podmioty posiadające umowę na realizację recept w rozumieniu art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.
3. Plan dyżurów powinien być uzgadniany z dyrektorem wojewódzkiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia oraz konsultowany z radami właściwych okręgowych izb aptekarskich.
4. Przy ustalaniu planu dyżurów wojewoda powinien uwzględniać, w szczególności:

- 1) potrzeby lokalnej społeczności w zakresie dostępu do usług świadczonych przez apteki ogólnodostępne;
- 2) lokalizację apteki, w tym odległość od zakładów leczniczych, w których udzielane są świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej w rozumieniu art. 5 pkt 17a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 3) możliwości pełnienia dyżurów przez poszczególne apteki ogólnodostępne wynikające z liczby i rodzaju zatrudnionego personelu;
- 4) zasadę, żeby w jednym powiecie w tym samym czasie dyżur pełniły nie więcej niż dwie apteki ogólnodostępne.
5. Podmiotowi prowadzącemu aptekę ogólnodostępną, zobowiązanemu na podstawie planu dyżurów do pełnienia dyżuru przysługuje z tytułu pełnienia dyżuru wynagrodzenie ryczałtowe finansowane ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia w wysokości trzykrotności minimalnej stawki za godzinę ustalonej na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2018 r. poz. 2177 oraz z 2019 r. poz. 1564).

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz NRA

Lucyna Samborska
dr n. farm. Lucyna Samborska

Prezes NRA

Elżbieta Piotrowska-Rutkowska
mgr farm. Elżbieta Piotrowska-Rutkowska

UZASADNIENIE

Ostatnie wydarzenia związane z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2 potwierdzają konieczność pilnej zmiany przepisów dotyczących ustalania rozkładów godzin pracy aptek ogólnodostępnych, zawartych w art. 94 ustawy – Prawo farmaceutyczne. Uchwała zakłada usunięcie norm upoważniających rady powiatów do ustalania rozkładów godzin pracy aptek ogólnodostępnych, w tym w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy.

W związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną apteki nie mogą realizować uchwał rad powiatów w zakresie pełnienia dyżurów w porze nocnej. Zasadnym jest uchylenie przepisów art. 94 ust. 1 -2a ustawy – Prawo farmaceutyczne, a w konsekwencji zwolnienie rad powiatów z obowiązku, jaki zawarty jest w tym przepisie. Zmiana przepisów w tym zakresie jest tym bardziej uzasadniona, że organy samorządu terytorialnego nie określają godzin pracy innych placówek ochrony zdrowia, takich jak przychodnie czy szpitale.

Uchwały podjęte przed stanem epidemii są nieaktualne i nie uwzględniają obecnej sytuacji istnienia epidemii.

Zaznaczyć należy, że od momentu transformacji ustrojowej w 1989 r. nie zmieniono istoty przepisów Prawa farmaceutycznego dotyczących dyżurów aptek w nocy, niedziele, święta oraz inne dni wolne od pracy. Przed 1989 rokiem apteki były własnością Państwa, które finansowało ich funkcjonowanie, w tym wypłacało farmaceutom wynagrodzenia za dyżury, zaś po prywatyzacji dyżury stały się wyłącznym kosztem właścicieli aptek, czyli podmiotów je prowadzących.

Wzrost liczby aptek przy jednoczesnym spadku liczby uprawnionych farmaceutów przypadających na każdą z nich doprowadził do fizycznej niewykonalności oraz nieopłacalności dyżurów.

Rady powiatów, jako organy administracji publicznej ustalające rozkłady godzin pracy aptek (grafiki dyżurów), nie rezygnują z dyżurów, ponieważ z tego powodu nie ponoszą żadnych kosztów, a równocześnie nie ponoszą odpowiedzialności za skutki przemęczenia farmaceutów, w tym zagrożenie dla zdrowia i życia farmaceutów oraz ich pacjentów.

Istniejąca sytuacja doprowadziła do masowej rezygnacji z dyżurowania przez apteki, które swojej racji dowiodły w wygranych postępowaniach przed sądami administracyjnymi,

Obowiązujące regulacje prawne w zakresie dyżurów aptek są powodem licznych i nikomu niepotrzebnych konfliktów pomiędzy aptekarzami a organami samorządu powiatowego.

Wprowadzony w Polsce stan epidemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 spowodował ogromne, bezprecedensowe obciążenie pracą aptek ogólnodostępnych i farmaceutów, którzy udzielają około dwóch milionów porad dziennie.

Farmaceuci stanowią w obecnej sytuacji jedno z najważniejszych ogniw w walce z epidemią, ponieważ są tą grupą medycznych profesjonalistów, do których w pierwszej kolejności zwracają się pacjenci z prośbą o poradę zdrowotną. Praca

farmaceutów odciąża cały system opieki zdrowotnej, a w bardzo wielu przypadkach zastępuje podmioty lecznicze, które w bardzo istotnym zakresie ograniczyły lub w wielu przypadkach wstrzymały wykonywanie świadczeń zdrowotnych.

Farmaceuci z uwagi na charakter udzielanych usług farmaceutycznych należą do grupy medycznych profesjonalistów, którzy są najbardziej zagrożeni zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Bardzo wielu farmaceutów musi odbywać kwarantannę spowodowaną kontaktem z osobami zarażonymi wirusem SARS-CoV-2.

Wszystkie rozkłady godzin pracy aptek ogólnodostępnych ustalane były w standardowych warunkach i nie zawierają postanowień dotyczących obecnej szczególnie

i bezprecedensowej sytuacji spowodowanej epidemią wirusa SARS-COV-2, a więc są całkowicie nieadekwatne i niewykonalne w obecnym kontekście faktycznym i prawnym.

Obecnie istnieją bardzo poważne problemy w zakresie zabezpieczenia niezbędnej liczby pracowników spowodowane - poza wskazanymi powyżej okolicznościami - także korzystaniem przez nich z zasiłków opiekuńczych z tytułu opieki nad dzieckiem w związku z zamknięciem z powodu COVID-19 przedszkoli, szkół i placówek opiekuńczych.

Obciążanie obecnie podmiotów prowadzących apteki pełnymi kosztami związanymi z pełnieniem dyżurów, a także obligowanie farmaceutów do świadczenia usług w aptekach w porze nocnej i w niedziele powoduje, że pracownicy aptek przekraczają często dobowe normy czasu pracy.

Utrzymywanie obecnie, w czasie epidemii uchwały w sprawie pełnienia dyżurów w wymiarze, który ustalony był dla przeciętnych warunków nie jest racjonalne, ponieważ w bardzo wielu przypadkach decyzje organów samorządu terytorialnego wynikały z przesłanek pozamedycznych. Już przed epidemią uchwały w sprawie dyżurów w wielu przypadkach abstrahowały od rzeczywistych potrzeb ludności. Dane przedstawiane przez apteki wskazują, że w czasie dyżurów ustanawianych odgórnie przez rady powiatów zapotrzebowanie na leki jest znikome, a sytuacja, gdy w czasie całego dyżuru nie jest realizowana ani jedna recepta nie należy do wyjątkowych, a w wielu miejscach stanowi wręcz normę. Apteki zaspokajają potrzeby w zapewnienie dostępu do innych środków i produktów, które z pewnością nie zmierzają do ochrony zdrowia i życia ludności.